

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
« pol leta 8 L.
« četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 90

V Gorici, v sredo 11. novembra 1925.

Leto VIII.

Netrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v na-
prel. List izdaja kon-
sorcijski

«GORIŠKE STRAŽE»
Tisk Zadruga tiskarne
v Gorici, Riva Piazzini-
ta št. 18.

Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —

Varčujmo!

Naš gospodarski položaj postaja od dne do dne težji, obupnejši. Govorili in pisali smo o tem že večkrat, dotaknili smo se tega vprašanja tudi zadnjič, ko smo razpravljali o izseljevanju, najbolj pa občutijo to bridko dejstvo naši ljudje na živi koži. Vzrokov te naše gospodarske mizerije je mnogo. Svetovna vojna je vse evropske države izčrpala in izmozgala. Od vsepovsod prihajajo glasovi o težkih gospodarskih razmerah, povsod razpravljajo o groznem bremenu, vojnih dolgovih, vsa ka država je v teh sedmih povojnih letih pretrpela že enega ali več gospodarskih tresljajev. Tudi naši državni povojne posledice niso prizanesle. Med pokrajnami, ki je te posledice najbolj občutila in jih še občuti, je pa brezdvomno naša dežela. Nič čudnega! Saj je vendar ravno čez našo Goriško divjala vojna vihra z ljutostjo in neprizanesljivostjo kot čez nobeno drugo pokrajino. Vničila, poteptala je vse in skoro lahko rečemo o celi deželi kar prerokuje sv. pismo o Jeruzalemu, da ni ostal kamen na kamnu.

Če dodamo temu gospodarskemu razdejanju, katerega skuša sicer olajšati vojna odškodnina, ki pa tvori svoje posebno žalostno poglavje, še slabe letine in vremenske nepravilike, ki nas tarejo v zadnjih časih, potem je slika našega gospodarskega položaja še popolnejša in seveda tudi temnejša. Če se spominamo pa še raznih davkov in drugih dajatev, ki nas tlačijo k tlom, potem se nas lahko polašča črn obup glede naše gospodarske bodočnosti.

Posledice teh nevržnih razmer se namreč že kažejo in se kopičijo z grozotno naglico. Prihranki, katere so imeli naši ljudje naložene po domačih denarnih zavodih, kopnijo kot sneg pod solncem, nasprotno pa rasejo dolgovi z neverjetno brzino. Brda, Vipavska dolina, deloma Gore in Kras že kar tonejo v njih. Če gre tako naprej, ne bo v par letih več

samostojnega gospodarja v deželi in družina za družino bo morala z doma iskat si bridki kruh tujine.

Kljub temu, da je nevarnost, katero smo opisali, že pred durmi, je večina naših ljudi še noče videti. Lahkomiselno in veselo živimo tja v dan in ne napravimo nobenega resnega koraka, da bi preprečili gospodarski polom, ki nam preči. Zgoraj navedeni vzroki naših gospodarskih težkoč so prišli nad nas brez naše krivde in proti naši volji. So pa še razni drugi vzroki našega gospodarskega propadanja, katere lahko docela ali pa vsaj deloma odpravimo in na ta način zastavimo pot gospodarskemu zaslužjenju. Priznajmo si kar odkrito! Mi živimo sedaj v povojnih letih zelo potratno in zapravljivo. Izdatki, ki jih delamo, niso v pravem skladu z našimi dohodki. O kakem varčevanju po naših domovih ni več ne duha ne sluha. Vemo, da je tozadevno mnogo zakrivila in skvarila nesrečna vojna. Povzročila je sicer nepopisno gorje, prinesla nepojmljive grozote, toda poleg tega smo se priučili na lagodno in brezdelno življenje, naš gospodarski in tudi narodni obstoj ogrožujočemu valu se moramo resno ustaviti. Očete in matere vpeljite v svoje domove zopet stare varčne navade! Fantje in dekleta zavejte se, da tirate s svojo potratnostjo in zapravljivostjo svojo rodno zemljo v pogibelj! Vsi, ki imate vplivno besedo, počuite po naših družtvih naše ljudstvo, da je varčevanje nujno in brezpogojno potrebno, če se hočemo ohraniti in živeti!

Kaj se godi po svetu?

Velikansko razburjenje je zavladalo po vsej državi, ko se je odkrila zarota proti ministrskemu predsedniku. Danes so oblastva s preiskovanjem zarote že tako daleč, da bo kmalu vse jasno, kdo je stregel Mussoliniju po življenju.

Mi, Slovenci in Hrvatje, v mejah italijanske kraljevine, tudi obsojamo atentat, ki se je imel zgoditi v Rimu. Obsojamo ga kot prepričani katoličani, ki jim je vsako nasilno sredstvo za spremembo obstoječih razmer tuje. Dvigali smo svoj glas ob vsaki priliki, ko so se širila politična načela nasilnim putem; dvigamo tudi danes svoj glas, ker smo proti nasilstvom, naj že pridejo od koderkoli. Naše ljudstvo je visoko izobraženo in zrelo v presojanju dogodkov in se zaveda v slehernem trenutku, da živi v dvajsetem stoletju človeške kulture.

Opisali smo že v glavnih potezah, na podlagi uradnih poročil, kako se je imel napad izvršiti. Iz italijanskih listov povzemamo še nekatere podrobnosti.

Zarotniki.

Zločinsko dejanje je imel storiti bivši poslanec Vid Zaniboni. Rojen je bil v videmskem okraju in je po poklicu zemljemerec. Že kot

mladenič je bil vnet pristaš socialističnih strank. V vojni se je zelo odlikoval kot alpski častnik. Dosegel je majorsko čast in celo vrsto odlikovanj. Po svetovni vojni se je začel udeleževati javnega političnega življenja in je kandidiral leta 1921. za državnega poslanca. Bil je tudi izvoljen. V Rimu je Zaniboni dosti deloval v zmerni socialistični stranki in bil njen spreten organizator. Pri naslednjih državnozbornih volitvah je propadel, a je kljub temu še vedno živahno deloval v stranki, zlasti ob času Matteottijevega umora.

Ko so Zaniboni aretirali v hotelski sobi, se je obnašal čisto mirno in se pustil brez odpora odvesti v zapore.

Njegovi domači so baje že prej bili v skrbeh, ker se je Vid obnašal tako razburjeno in govoril, da se bo nekaj zgodilo. Zdaj čaka Vid Zaniboni obsodbe.

Isti dan kot Zaniboni so aretirali tudi generala Capello. General Alojzij Capello se je v svetovni vojni zelo odlikoval kot poveljnik na enem delu soške fronte; njegove čete so bile prve, ki so vkorakale v Gorico. Po vojni je postal fa-

šist in se udeležil pohoda na Rim. Vsled neznanih vzrokov pa je kasneje obrnil fašistom hrbet in postal, kot trdijo fašistovski listi, plačanec framasonске družbe. Generala, ki so aretirali ob italijanski meji, so v soboto privedli v Rim in ga tudi zaprli.

Casnikarja Quaglio, ki je bil tudi kot sokriv zarote aretiran, so že izpustili iz ječe. Poleg omenjenih oseb je policija aretirala, kot poroča fašistovski »Impero«, še več drugih uglednih oseb, ki pripadajo opozicionalnim strankam. Zaslišan je bil tudi general Bencivenga, znani nasprotnik fašizma.

Farinaccijeve obdolžitve.

Glasilo glavnega fašistovskega tajnika Farinaccija »Cremona nuova« je v svoji nedeljski številki prinesla debelo tiskani naslov »Aventin je moralno kriv podlega zločina«. V članku pod tem naslovom padajo hude obdolžitve na račun opozicionalnih strank in framasonskih lož. Posebno hudo napada polare, ker je aretirani Quaglia bil pred časom sourednik glavnega polarskega glasila »Popolo«. Ob koncu pravi člankar: »Naj delajo aventinci kar hočejo, oni ne morejo ubežati težki odgovornosti, ki tlači njihovo vest! Pridržujemo si, da bomo predložili proti njim obdolžnico, ko stopijo na Montecitorioj. Do tedaj pa Aventin tožimo narodu kot moralno krivega za strašno početje, ki bi, če bi se izvršilo, postegnilo domovino v prepad!«

Po nameravanem atentatu.

V pondeljek je glavni tajnik naslovil na fašiste poslanico, kjer pravi, da so se fašisti držali ukaza in ohranili disciplino. Velikih izgredov ni bilo nikjer. Ravno s svojo disciplino je stranka omogočila, da je izdala vlada vrsto odredb, ki bi jih lahko imenovali skvadristične. Framasonstvo je zadeto v živo; lože je zasedlo vojaštvo; socialistična stranka je razpuščena: listi »Giustizia«, (glasilo zmernih socialistov) »Voce Repubblicana« (glasilo republikanske stranke), »Avanti« (dnevnik skrajnih socialistov) in »Unità« (glavni komunistični list) so ustavljeni. (Razen teh, ki jih omenja ta progla, je ustavljeno v državi še veliko število drugih opozicionalnih listov). Dalje pravi tajnikov progla: »Delavsko zbornico v Milanu, gnezdo nasprotnikov, so zasedle naše strokovne organizacije ob odobravanju vseh delavskih množic. Upravičena reakcija fašizma je izpeljana v veliki meri.« Na koncu progla izjavlja, da bo v kratkem vseh 39 milijonov Italijanov fašistovskih.

Vlada je takoj po odkritju zarote ukrenila vse, da se ohrani mir v državi. Sam Mussolini je pozval svoje ljudi, naj ohranijo popolnoma mirno kri. In vendar so se ponekod našli ljudje, ki so svojemu vodji storili slabo uslugo, ker se niso povsem držali njegovih ukazov.

Napad na »Edinost«.

Tudi tržaški fašistovski voditelji so pokorni volji svojega vodje hotelski vzdržati red v mestu. Toda razburjenje je bilo veliko, kri mladih ljudi prevroča in prišlo je do tega, kar poroča nedeljska številka »Edinosti«:

»Pretekli četrtek kmalu po 8. uri zvečer je bilo, kakor po navadi, zbrano že vse osebje našega lista pri delu za številko prihodnjega

dne. Ob 9¼ je prišel tudi glavni urednik, kateri se je vrnil s posvečevanja z vodstvom lista glede izjave, s katero bo naš list v imenu našega ljudstva obsodil nameravani atentat na ministrskega predsednika. Ves čas do 9¼ je bilo pred tiskarno in v bližini popolnoma mirno in samotno. Toda osebje pri listu in v tiskarni se ni še bilo dobro lotilo dela, ko se nakrat zasliši na ulici kričanje gruče, ki je štela od 150—200 ljudi. Gruča je planila iznenada izpod obokov bližnje židovske sinagoge, kjer se je skrivaj zbrala, ter navalila potem na uredništvo in tiskarno. En del izgrednikov se je skrivaj še prej vtihotal v vežo poslopja, koder se gre v uredništvo, tako da se je napad istočasno izvršil iz ulice na tiskarno v pritličju in na uredniške prostore. Osebu ni seveda preostalo drugo, nego da se reši z begom pred izgredniki, ki so bili oboroženi z drogi, sekirami, gorjačami, kamenjem in drugimi uničevalnimi pripravami.

Nato se je začelo pustošenje prostorov. Uredništvo, uprava, urad političnega društva so bili popolnoma razdejani. Vrata ulomljena, oprema deloma razbita, večinoma pa pometana s knjigami in vsem, kar so našli, na ulico. Tam so napravili drugi kup, polili vse stvari z bencinom in zažgali, tako da je bil na ulici kmalu plamen. Tisti del, ki je vdril v prvo nadstropje, je navalil, ko je uničil uredništvo in upravo, tudi v stavnico ter razmetal tam po tleh vse črke.

Medtem je bila razbila gruča izgrednikov na ulici vrata tiskarne v pritličju ter vdrila v notranjost in začela obdelovati stroje z drogi in krampi. Drugi izgredniki so polili zalogo papirja in pod z bencino ter zažgali. Takoj je bila tiskarna v plamenu. Vse to je trajalo kake pol ure, dokler niso bili izgredniki obveščeni, da prihajajo ognjegasci in četa karabinerjev. Tedaj so naglo zapustili tiskarno in odšli. Karabinerji so zaprli ulico in nato se je začelo gašenje požara na ulici in v notranjosti tiskarne. Gašenje je trajalo kake četrt ure.«

Poslanec Wilfan je poslal vsled opisanih dogodkov brzojavko na Mussolinija in ga o vsem obvestil ter protestiral, da trpi »Edinost« tako škodo. Oblastva so te dni že pričela preiskovati, kdo je kriv teh izgredov.

Odmevi tržaških dogodkov.

Hvalevredna je ta vnema oblastev, ki hočejo poiskati krivce; naše ljudstvo jemlje to z zadoščanjem in zaupanjem na znanje. Toda neodgovorni mladeniči, ki so izvršili napad, se niso zavedli, da s tem činom poslabšajo prijateljsko razmerje med italijansko državo in njeno sosedo Jugoslavijo.

Čim so zvedli v sosednji državi za tržaške dogodke, so se zbirali v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in drugih mestih demonstrantje. Poslanci in trije diplomati so hiteli v zunanje ministrstvo spraševati, kaj se je dogodilo v Trstu. Kot v Trstu, tako se je ponekod tudi v Jugoslaviji dala mladina zapeljati, da je šla predaleč. Prišlo je do demonstracij pred italijanskimi poslaštvi v Splitu, Šibeniku in Zagrebu. Kakor so v Trstu slabo služili italijanski vladi in samemu Mussoliniju, tako so tudi tod stvar le poslabšali. Jugoslovanski zunanji minister Ninčić je v zbornici izjavil, da so dogodki

Audecu e Fisce, Francija.

Ni nam še šla iz spomina naša ljubljena domovina. Slovenski fantje zbrani iz širne Francije pošljamo pozdrave staršem, bratom in sestram, prijateljem in dekletom. Franjo Obid. Cerkno; Prinčič Jožef in Hlede Izidor, Števerjan; Vinko Valič, Alojz, Avgust in Jožef Kravos iz Malih Žabelj; Nussdorfer Franc, Šturje; Franc in Valentin Muravec, Grahovo; Jožef Gruden, Šepulje; Lovrenc Razpet, Planina.

Listnica Kmetško-delavske zveze in političnega društva »Eдинosti« v Gorici.

1. I. V., *Kožmanje*: Zglasite se ob priliki v tajništvu, da bo zamoglo tajništvo posredovati v Vaši zadevi.

2. B. I., *Vrabče*: Do danes ni tajništvo prejelo še odgovora v Vaši zadevi.

3. I. I., *Vrabče*: Pošljite nam čimprej potrebno izjavo glede Orla Alojzija, da ne zamudimo prizivnega roka.

4. M. G., *Prestranek*: Ko dobimo v Vaši zadevi odgovor, Vas obvestimo.

5. B. G., *Cerkno*: Za M. K. je tajništvo vložilo na tržaško finančno intendantco prošnjo za izplačilo nakazane odškodnine; do danes nismo še prejeli odgovora.

6. K. F., *Otalež*: Oba rekurza smo morali direktno odposlati na pristojno davkarijo, ker bi drugače lahko zamudili rok.

7. Ž. K., *Rihemberg*: V Vašem imenu smo vložili prošnjo za znižanje vzdrževalnine na kr. izredno komisijo v Vidmu. Tajništvo ni prejelo še odgovora. Če pa prejmete Vi

neposredno odgovor, obvestite nas o uspehu.

8. *Kos Fr., Ravne št. 24*: V Vaši zadevi je tajništvo pismeno posredovalo pri voj. oblasti v Vidmu. Če dobite Vi odgovor, obvestite nas o vsebini odgovora.

9. J. G., *Drežnica*: Naprosite županstvo, da posreduje v imenu občinarjev pri podprefekturi.

10. K. A., *Bovec*: Prejeli smo danes Vaše pismo. Zadeva je zelo zamotana in splošne narave. O predmetu bomo bolj na široko v kratkem pisali v »Gor. Straži«. Pošljite pa tajništvu obvestilo, ki ga je dobila H. C., da bo posredovalo pri pristojnem uradu.

11. *Tuš. J., Straža 24, Cerkno*: Glej odgovor pod naslovom »Odgovor kmetom s mlinarjem na Cerkljanskem«, ki ga je priobčilo tajništvo v zadnji številki.

Tajništvo.

Listnica uredništva.

G. Š. Bača 4: Pišete lahko tudi v slovenščini. Naslov: Camera di Commercio e d'Industria, Corso Vitt. Em., Gorizia.

Darovi.

Sl. Ljudska posojilnica in Kmetijsko društvo v Vipavi darujeta v počastitev spomina pok. Antona Uršiča iz št. Vida pri Vipavi: Slov. sirotišču 350 L in Alojzijevišču 350 L. Neimenovani daroval Alojzijevišču 35 L. Bog stotero poplačaj!

Za Slovensko sirotišče: G. Alojzij Carli, lesni trgovec, Idrija, vsled »zgubljene stave« 10 L, č. g. Ivan Kodrič, Opatjeselo, 16 L, č. g. župnik Albert Leban 26 L, N. N. 10 L. — Srčna hvala! Bog stotero poplačaj!

ZAHVALA.

Podpisana rodbina se najiskrenejše zahvaljuje vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so v tako obilnem številu spremili blagega pokojnika

VEKOSLAVA PEGAN-A

k večnemu počitku. Posebno zahvalo izreka še onim cenj. tovarišem, ki so za časa kratke, mučne bolezni z neumorno požrtvovalnostjo stali pokojniku ob strani, dalje pevskemu zboru za ganljivi žalostinki, častiti duhovščini ter vsem onim, ki so izkazali sočutje z mnogobrojnim cvetjem in vencem.

Gaberje, dne 2. novembra 1925.

Žalujoča rodbina PEGAN.

Izjava.*)

Podpisani preklicujem vse razširjene in neresnične besede, katere sem govoril o gospodični Olgi Bofulin v št. Petru pri Gorici.

David Blažica
Stenjevec.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor zahteva zakon.

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici, registrirana zadruga z neomejenim jamstvom v likvidaciji, sklicuje po podpisnem likvidacijskem odboru občni zbor na dan 29. novembra t. l. ob 10. uri predp. v zadruginih uradnih prostorih v Trgovskem domu, I. nadstropje, vhod iz Corso Verdi št. 24. — Dnevni red: 1. Poročilo likvidacijskega odbora. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Potrjenje letnih računov za leto 1924. — 4. Volitev nadzorstva. — 5. Morebitni predlogi. — Letni računi so zadrugnikom na vpogled med uradnimi urami v zadrugnem uradu. Posebni predlogi, o katerih želijo zadrugniki, da se na občnem zboru razpravljajo, morajo biti naznanjeni likvidacijskemu odboru najmanj pet dni pred občnim zborom. Za slučaj nezaključnosti tega občnega zbora se

skliče 14 dni pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, kateri sme sklepati v smislu pravil brez ozira na visokost zastopanih deležev.

Likvidacijski odbor.

V najem oddam sobo z dvema posteljama za dva gospoda, s hrano ali brez nje. Naslov pove uprava lista.

Kupim žensko kolo v prav dobrem stanju ohranjeno. Ponudbe na »Zadrugno tiskarno« v Gorici, Vrh Placute 18.

URADNIK (absolvent trg. šole) s prakso, več slovenščine, italijanščine in nekoliko nemščine, vajen tudi občinskega uradovanja, išče službe. Ponudba na upravo lista.

Zgubljeno. — Dne 6. t. m. zvečer okrog 9. ure je zgubila neka oseba iz Števerjana 312 lir zvezanih v žepni ruti in sicer od železnega mosta Viale XX Settembre do trafike na Cingrofu. Pošten najditelj je naprošen, da jih odda pri upravi lista proti primerni nagradi.

Pozabljen dežnik. Neka oseba je pozabila v nedeljo dne 8. t. m. v dvorani Marzini ženski dežnik. — Dobi ga pri »Mladiki«.

Oskrbništvo grofa Coronini v Šempetru odda na prosti dražbi na licu mesta v nedeljo dne 15. novembra ob 10. uri več parcel za sekanje akacije na hribu Sv. Marka.

Murve in različno drugo sadno drevje visoko in nizko debelnato, lepo razvrščeno ima na prodaj Oskrbništvo grofa Coronini v Šempetru pri Gorici.

Hlede Hilarij, priporoča svojo krojaško delavnico, Via S. Giovanni 2, Gorica. — Sprejema vsa v to stroko spadajoča dela. Cene zmerne, delo solidno.

Vsem ljubiteljem zimskega cvetja naznanjam, da imam v zalogi holandske čebule polnih in enostavnih hijacint, tulipanov in frezij. Naročila izvršujem tudi po pošti. Just Ušaj, Gorica, ulica Favetti 6.

VOJNI OŠKODOVANCIIII!

Še nekaj časa imate na razpolago, da predložite prošnje za predjume na škodo pri stavbah. Vsi ti in oni, ki so že sklenili konkordate, naj se obrnejo za pojasnila in hitro rešitev na

DAVIDA SOBAN, GORICA,
Corso Vitt. Eman. III., št. 28/II.**ZOBOZDRAVNIK****Dr. L. MERMOLJA**

špecialist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

V IDRIJI vsako prvo in tretjo soboto in nedeljo v mesecu (okr. hranilnica).

PODRUŽNICA**Ljubljanske kreditne banke v Gorici**

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavnica	CENTRALA	Rezerva SHS
in rezerve:	LJUBLJANA	Din.
Din. 50,000,000		10,000,000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje: na vložne knjižice po čistih 4% (davek plača banka sama). Na tekoči račun ter proti odpovedi najbolje po dogovoru.

Sprejema tudi dinarske vloge in jih obrestuje najugodnejše. — Izvršuje denarna nakazila na tu in inozemstvo. — Nakupuje in prodaja svakovrstne valute, vrednostne papirje in šrečke.

Plača vedno priznana najvišje dnevne cene za obveznice vojne odškodnine (bone).

Izvršuje sploh vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Manufakturna trgovina**FELBERBAUM & ROLICH**

GORICA — CORSO VERDI 7

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega blaga in sukna za moške in damske obleke - veliko izbero moškega in ženskega perila ter vse potrebščine za neveste - zmeti - blazine - odeje ter vsake vrste platnenega blaga.

„Mundlos“ šivalni stroji „Göricke“ dvokolesa, motorini „Fiam“ belgijske puške se vdobe le pri Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour šte. 5.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.
Blago solidno! Cene zmerne!